

Un dia a cures pal·liatives

Històries de lliurament i d'amor, de comiat i dolor, omplen els passadissos i habitacions de Cures Pal·liatives de l'hospital Santa Caterina del Parc Hospitalari Martí i Julià de Salt, medicina que segueix sent tabú per al comú de la societat

Un dia a cures pal·liatives

Dolors Collell, supervisora de planta de l'hospital, afirma que el dia a dia fa que «acabis empatitzant amb ells i generalment has de posar una barrera emocional perquè sinó t'afectaria»

Es tracta d'una parella d'ancians. El marit trasllada en cadires de rodes la seva dona fins al hall d'entrada, on passa la seva mà

davant dels seus ulls per tal de saber si encara segueix conscient. La pacient mira un punt en l'infinit. Ella parla però el seu català és inintel·ligible. Ell li explica que és el primer dia ennuolat de tota la setmana.

L'hospital Santa Caterina del Parc Hospitalari Martí i Julià de Salt, com molts altres hospitals catalans, forma una ciutat dins d'una altra. Diverses de les seves plantes tenen forma d'U, amb passadissos allargats que se succeeixen entre patis interiors. El periodista recorre el passadís anterior a Pal·liatives. Vol la casualitat que, com és un dia gris, estiguin totes les cortines de les habitacions obertes i que el mateix interior de la planta, just davant, es deixi veure com en un aparador del final de la vida.

És diumenge al matí i la major iade les habitacions reben les visites dels familiars. Només hi ha dues habitacions amb pacients sols. En gran part aquests estan conscients. L'ancià que minuts enrere passejava la seva senyora en cadira de rodes, mira per la finestra el mateix punt en l'infinit que semblava veure la seva dona i trenca en un breu i mut plor, s'asseca les llàgrimes i torna a la cura de la malalta. Hi ha rialles en altres sales. I quotidianitat: gent que veu televisió o que fulleja un diari o pren un cafè a la sala d'espera.

Es tracta de la planta de Cures Pal·liatives de l'hospital Santa Caterina de Salt. Poc coneguda pel comú de les persones, embolicada en el tabú que per a molts significa tota la medicina relacionada a la mort, la medicina pal·liativa és l'especialitat mèdica centrada en l'atenció dels malalts terminals, aquells que la seva expectativa de vida és relativament curta a causa d'una malaltia que no respon als tractaments curatius. Enfocada a aconseguir la màxima qualitat de vida i activitat en els pacients, no intenta escurçar ni allargar la vida, sinó que procura l'alleujament del dolor i la resta de símptomes estressants.

Les històries aviat semblen emplenar els passadissos. «Eren una parella entranyable, ella francesa, ell català. Ella era la malalta terminal, tenia metàstasi en tot el cos d'un càncer sever. No obstant això, estava més preocupada per què seria del seu marit que per ella mateixa, resultava commovedor veure'ls afrontar el final tan units», explica Alwin Vásquez, el sacerdot del Servei Religios de l'hospital.

«Era una mare amb diverses filles, una d'elles estava a punt de fer un examen de selectivitat per ingressar a la universitat, però la mare, molt afeblida ja, no volia que per culpa de la seva mort la seva filla deixés d'estudiar. Sembla increïble que només amb la voluntat de viure pugui retardar-se la mort. Poc després de saber que havia aprovat, unes hores tan sols, va morir», explica Dolors Collell, supervisora de planta de l'hospital.

La majoria dels familiars semblen haver acceptat que els seus malalts ja no rebran l'alta, tot i que la processó vagi per dins, es tracta del final de malalties diagnosticades com terminals fa temps, en un procés que arriba a la seva fi. A la sala d'espera hi ha una nevera i un microones, indicador de les llargues temporades que passen molts familiars en la cura dels seus. El silenci de la planta es veu tallat pel brunzit dels aires condicionats o el xiulet de la maquinària mèdica de l'hospital. És com un ressort en la ment dels familiars, els professionals i del mateix periodista. Davant del final dels dies, la idea d'aprofitar cada minut de vida.

Els passadissos es buiden i el brunzit dels tubs fluorescents els envaeix a boca de nit. En Cures Pal·liatives només queden aquells cercles pròxims als quals han avisat que la gravetat dels malalts requereix la seva presència, i aquests passen les nits a la sala d'espera deixant escapar breus comentaris de l'estat del temps o records dels malalts quan encara estaven sans i compartien vida amb ells com un germà, un pare o una mare més.

«Tot va començar un 26 de desembre, en tornar a casa, es va adonar que no encertava a obrir la porta del carrer. El seu cap li deia que havia d'obrir-la, però els seus reflexos no encertaven a ficar la clau al lloc. Tot d'una, va caure desplomat a terra, el van portar al Trueta, li van fer un TAC on van localitzar una taca. Llavors va començar el malson».

«Des d'un principi vam saber que no tenia cura. Va intentar la químic, tractament amb la qual aconseguia uns mesos de vida més però fatals, així que la va deixar. El vaig veure setmana a setmana anar-se deteriorant, sense acceptar ajuda, perdent pes, pèl, vitalitat, força, fins i tot a l'últim moment veu. La gent de Pal·liatives el visitava a casa. El van ajudar, aportant una cadira de rodes, li van donar calmants, li parlaven, però ell acceptava el mínim».

«A la meua mare li va anar molt bé anar a parlar amb la psicòloga de l'hospital per poder digerir la situació ja no només per la mort del seu fill, sinó pel canvi que va fer i com la va deixar de banda quan tant la necessitava. Va

ingressar un dilluns 23 de maig a la nit a Pal·liatives i va morir el dimecres 25 a l'edat de 46 anys.

Fa tres anys que Dolors Collell, supervisora d'infermeria de la planta, exerceix a Cures Pal·liatives. Collell comenta que cada cas en una història diferent. «Saps que són persones que estàs cuidant, que no són ni família teva ni molt menys, però el dia a dia acabes empatitzant amb ells, i generalment has de posar una barrera emocional, perquè sinó t'afectaria, però tot i així, alguns casos et commouen», afirma Collell. «Potser perquè té a veure amb la teva pròpia vida, amb parents que una mateixa ha deixat enrere. Són com petites històries que et van quedant».

Collell parla de l'aprenentatge implícit i el creixement personal. «Aprens a valorar molt millor les petites coses. Sembla un tòpic, però de vegades et queixes per coses sense importància, i aquí tractes persones la preocupació de les quals és poder viure una mica més perquè no veuran al seu net néixer o deixaran sola la parella. Valores molt més la vida, la teva família, el teu entorn, t'adones de com d'afortunada ets. He canviat des que soc aquí, aprecio moltes coses a les quals no donava importància».

Edwin Vásquez, el sacerdot a càrrec del Servei Religios, fa dos anys que és a l'hospital des que la diòcesi de Girona li va encarregar el lloc, i tres a Catalunya. Afirma que les persones que tenen fe gestionen el final dels dies d'un altra manera.

«Quan els malalts arriben a aquesta etapa, necessiten d'un suport, a part de l'àmbit clínic, necessiten la part espiritual i del suport humà. Molta gent, creients i no creients, el busquen. No oferim un servei parcialitzat, només religiós, oferim el suport d'una persona a una altra, i si pot intervenir-hi algun sentit de fe, doncs millor. Aquí no importa si creuen o no creuen, o de quina religió siguin».

Cada cas que atén el sacerdot és diferent a l'anterior, segons comenta el mateix Vásquez. «Hi ha persones amb les quals es facilita molt la comunicació, que volen que els acompanyin, perquè bàsicament és això, un acompanyament. Depèn dels casos. En general, aprems molt».

No tots els pacients tenen la sort de trobar-se acompanyats. «Molt sovint trobem gent sola. Persones que són tan grans que han enterrat a tothom, o que les seves relacions personals no han tingut la qualitat per arribar acompanyats», afirma Edwin Vásquez. «O estan amb tots els seus familiars vius i pendents, però la qüestió del temps els condiciona, poden deixar una mare internada a les tres del matí i després se'n van perquè tothom ha d'entrar a treballar a les set, aquest és el tipus de soledat que moltes vegades ens trobem».

La doctora Rosa Roca, cap mèdica de Cures Pal·liatives, comenta que fa dotze anys li va tocar viure com a

professional l'internament a la planta del seu pare. I que moltes vegades, gent gran que són internats a la mateixa habitació on va morir el seu progenitor, li recorden a ell. Ho diu en clara referència a la implicació del personal amb els malalts, només pel fet de tractar-se d'éssers humans, i la necessitat de ser objectius per ser el més útil possible com a metge.

«M'entristeix, ho veiem sovint, persones que són conscients que són una càrrega per a la seva família», comenta Roca referent a l'autoexclusió que pateixen molts dels malalts. «Avui dia estar malalt no és una meravella, en una societat on només funciona l'èxit, sinònim d'estar bé i actiu, i quan estàs fràgil, i depens d'altres, els malalts noten que són un destorb i que estan distorsionant la vida de les famílies. Això és trist, el que pensin que estan molestant i que tant de bo es morissin, i ho veig més sovint del que caldria».

Roca creu que hi ha desconeixement i molts malentesos del que en veritat són les cures pal·liatives. Encara que, comenta, és una manera d'atendre els pacients que no és gens nova. «És reprendre la manera de fer de la medicina holística o la medicina tradicional, del metge de família de tota la vida, el professional que et portava des que eres nen fins als teus últims dies, que et coneixia a tu i al teu entorn i que et seguia». «Intentem no només atendre un òrgan específic del pacient, sinó a una persona que té una família, vivències, entorn, història, per intentar identificar les seves necessitats i atendre».

En una societat on la medicina suposadament ho arregla tot, la medicina pal·liativa segueix sent tabú. «És una societat dissociada, d'una banda es parla molt del dret a morir dignament, però després veiem que, ho veiem cada dia, quan li diuen als pacients que els derivaran a Pal·liatives perquè els atenguin millor, no hi volen anar. Neguem la mort, quan arriba el moment no arribem a creure'ns que ens passa a nosaltres.

«Tot el dia volia ballar, estava molt feliç», explica Naty Vidal dels primers dies de l'arribada a Pal·liatives de la seva mare i la seva millora, en contrast al dia en què la va anar a buscar a casa, a Andalusia, on la va trobar mig defallida en una butaca patint els símptomes de la seva malaltia.

«És una mica angoixant, perquè no saps quan arribarà el final, i et canvia tot el ritme de vida que portes, a causa de cuidar la meua mare no puc tenir cura dels nens. Com si la vida estigués preparada per a la vida quotidiana però no per això», comenta Vidal. «No saps si pot ser molt llarg, o pot ser molt curt. Mentrestant, parlem de tot, hi ha dies en què està molt contenta, i t'explica històries, hi ha altres dies en què dorm durant hores».

«Fins fa molt poc no coneixia que eren les cures pal·liatives, quan em van dir que la meua mare seria traslladada aquí, vaig pensar el pitjor, que la portaran a una planta, la deixarien adormida en un llit fins que es morís. Em va xocar molt, era una cosa nova, i la impressió que em queda és molt bona, la gent que treballa aquí és gent professional, afectuosa i amb molta voluntat».

Font del document:

http://www.diaridegirona.cat/comarques/2017/07/31/dia-cures-paliatives/859610.html?utm_source=rss